

Katarzyna Mroczek

"Obyczaj sentymentalny w Polsce na przełomie XVIII-XIX w. Zarys problematyki", Joanna Macińska, "Litteraria" 16, Wrocław 1984 : [recenzja]

Biuletyn Polonistyczny 29/1 (99), 229

1986

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

MACIEJEWSKI Marian: *Fatum ukrzyżowane.* "Studia Norwidiana".
1. Towarzystwo Naukowe KUL, Lublin 1983, s. 31-47.

Punktem wyjścia do rozważań jest liryk "Fatum" ("Vade-mecum"). Autor zwraca uwagę na inną niż romantyczna koncepcję nieszczęścia u Norwida. W wierszu "Fatum" nieszczęście atakuje człowieka, jest jednak przez niego odparte. Norwid szukał w nieszczęściu klucza do rozwiązania zagadki ludzkiej psychiki - przyjęcia krzyża staje się przełamaniem nieszczęścia. Krzyż jest centrum "bożo-człowieczego wszechświata". Fatum norwidowskie nie jest tragiczne, ponieważ w chrześcijańskim pojmowaniu rzeczywistości nie ma miejsca na tragizm. Chrześcijańska koncepcja cierpienia widoczna jest w wielu utworach Norwida - człowiek przyjmuje postawę kapłana wobec wydarzeń - cierpienie nie jest stratą, ale zyskiem. Norwidowskie fatum staje się krzyżem dzięki transcendencji.

BP/99/57

A.B.

MACIŃSKA Joanna: *Obyczaj sentymentalny w Polsce na przełomie XVIII-XIX w. Zarys problematyki.* "Litteraria" 16.
Wrocław 1984, s. 33-48.

Powstanie sentymentalnego sposobu widzenia świata wiązało się z opozycją wobec osiemnastowiecznego racjonalizmu. Na jego marginesie powstał silny prąd filozoficzny, literacki i obyczajowy, uznający za podstawę światopoglądu nie rozum, lecz serce i jego prawa. Sentymentalny model obyczajowy był, obok sarmackiego, "klasycystycznego" i rokokowego, jednym z proponowanych ówczesnie stylów życia. Autorka wykazuje, że obyczaj sentymentalny spletał się bardzo silnie z rokokowym.

BP/99/58

K.M.